

Österåkers kommun
Socialförvaltningen

Yvonne Aili

Datum: 2022-08-23

Ärende/nr: SN 2022/0038

Rapport om familjerådgivning 2021

Enligt socialtjänstlagen har kommunen ansvar för att erbjuda familjerådgivning. Det kan ske i egen regi eller av annan lämplig yrkesmässig rådgivare med erfarenhet av arbete med människor i kris och med människor med relationsproblem. Familjerådgivning ska bestå av samtal som syftar till att bearbeta samlevnads-konflikter i parförhållanden och familjen (5 kap. 3 § SoL). Enligt Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) kan ett ärende i praktiken innehålla flera problemställningar samtidigt.

Familjerådgivningen i Österåker

Sedan 2010 gäller lagen om valfrihet (LOV) för utförande av familjerådgivning inom Österåkers kommun. Under 2021 kunde medborgarna välja mellan tio utförare (kan variera då någon avslutar och någon tillkommer). Familjerådgivning erbjuds även i egen regi. Ersättningen till utförare var 1 214 kr per rådgivningstillfälle. Paret betalade en egenavgift på 375 kr direkt till utföraren för varje samtal. Som underlag för sitt ersättningsanspråk måste utföraren bifoga en rekvisition per samtal. Rekvisitionerna lämnas ut alternativt skickas av servicecenter till den som bor i kommunen och efterfrågar familjerådgivning.

Kostnaderna för familjerådgivningen

Totalt ersatte nämnden de externa utförarna med 465 tkr, inklusive moms-kompensation, för familjerådgivning under 2021.

2016	2017	2018	2019	2020	2021
368 tkr	403 tkr	425 tkr	468 tkr	312 tkr	465 tkr

Kostnaden under 2021 för egen regi var 203 tkr vilket är en ökning från föregående år, då den var 154 tkr. Intäkterna av egenavgiften var 2021 30 tkr.

Uppföljning av utförare

I samband med att en utförare lämnar anbud på att bedriva familjerådgivning sker en granskning av att anbudet stämmer med förfrågningsunderlaget, och en kontroll görs hos Skatteverket, familjerådgivarna kompetensgranskas, mottagningens geografiska placering och om lokalen är anpassad för verksamheten. Förvaltningen har under 2022 gjort en uppföljning via Teams med samtliga utförare och upphandlings- och inköpsenheten. Vid denna uppföljning framkom att det är felaktigheter i informationen på webben och att utförare bytt till lokaler som inte har den tillgängligheten som efterfrågas i förfrågningsunderlaget. Dessa utförare har fått en skälig tid att anpassa lokalen. Om detta inte skett har avtalet avslutats.

Den som vill gå på familjerådgivning har rätt att vara anonym och uppföljning av utförd rådgivning är därför begränsad. Paret har möjlighet att lämna synpunkter och klagomål till Socialnämnden. Det finns blanketter för detta men kan också göras på valfritt sätt. Under 2021 registrerades inga inkomna synpunkter eller klagomål. Det står paret fritt att byta rådgivare om och när de själva önskar. Vilka krav som kan ställas på utförarna redovisas på kommunens webbsida.

Synpunkter inkomna från utförare

Utföraren erhåller ingen ersättning för avbokningar varför följande synpunkter inkommit:

- utförare önskar få ta ut egenavgiften för sena avbokningar
- kommunen bör lämna reducerad ersättning för uteblivit besök

Kommunen har tillgänglighetskrav på lokalen för rådgivningen som bland annat innebär att utföraren ska tillhandahålla ändamålsenlig lokal som är handikappanpassad och samtalsrum som upprätthåller sekretessen. Synpunkter har lämnats om att Österåker är strikta i denna bedömning i jämförelse med andra kommuner.

Kommunens krav på rekvisitioner anses som krångligt av flera utförare, då brukaren kan glömma dessa med påföljden att utförarens ersättning uteblir.

Nationella sammanställningen av familjerådgivning

Statistiska Centralbyrån (SCB), samlar årligen in data, på uppdrag av MFoF, från samtliga kommuner avseende familjerådgivning. Enligt den senaste nationella sammanställningen har antalet ärenden inom den kommunala familjerådgivningen per 1 000 invånare i åldern 18–69 år varit lägre än de föregående sex åren. Antal personer per 1 000 invånare i åldern 18–69 år som besökt den kommunala familjerådgivningen är det lägsta antalet sedan 2013, se vidare: <https://mfof.se/>

Sammanställning om Österåkers kommuns familjerådgivning

År	Antalet hemmavarande barn (0-20 år) som berörts i ärenden som påbörjats	Antalet ärenden under året	Antalet samtal	Val av privat utförare i %
2017	295	187	461	60
2018	192	166	494	72
2019	256	162	512	73
2020	193	134	369	58
2021	279	184	517	81

Tyngdpunkten i rådgivningen

I praktiken kan ett ärende innehålla flera problemställningar samtidigt. Mot bakgrund av det som bedömdes vara tyngdpunkten var reparationssamtal (rådgivning för att lösa samlevnadsproblem i en parrelation och att kunna fortsätta leva tillsammans) och kartläggning/klargörande samtal vanligast bland de påbörjade ärendena.

Analys av Österåkers kommuns familjerådgivning 2021

- Antal ärenden inom den kommunala familjerådgivningen är högre än de föregående tre åren.
- Antal barn i åldern 0–20 år som berörs av kommunal familjerådgivning har ökat.
- Giftna och samboende är fortsatt de vanligaste relationerna vid kommunens familjerådgivning och reparationsarbete är den vanligaste tyngdpunkten i behandlingen.
- Omfattningen avseende antal samtal visar att det fortsatt är vanligast med 2–4 samtal.
- Svenska kyrkans familjerådgivning Österåkers pastorat och egen regi är de utförarna med flest ärenden. Kyrkan hade 41 ärenden med ett genomsnitt på 3,2 samtal per ärende och egen regi hade 35 ärenden med 2,4 samtal i snitt.
- Antal personer per 1 000 invånare i åldern 18–69 år som besökt den kommunala familjerådgivningen var 12,7 besökare.

Det finns flera kriterier som troligtvis påverkar huruvida den kommunala familjerådgivningen efterfrågas, exempel på detta är:

- tillgänglighet
- resurser
- avgifter
- kännedom om verksamheten
- hur väl andra aktörer kompletterar kommunernas insatser vad gäller familjerådgivning, till exempel verksamheter som bedrivs rent privat.

Detta innebär att det från denna rapport eller från datainsamlingen inte går att säga något om hur många vuxna och barn som berörs av familjerådgivning, då datainsamlingen endast berör den kommunala familjerådgivningen.

Förändringarna som skett inom den kommunala familjerådgivningen är att antal ärenden ökat och ligger i samma nivå som 2017. Även antalet berörda barn och valet av privata utförare har ökat.

Yvonne Aili
Strateg